

nak általános és polgári érdekeit, a keresztény erkölcsön nyugvó, embertársi szeretetet, a párloskodás nélküli egyakaratot.

— A idő kiszámíthatatlan végtelenje — mondta — hajtja, űzi körülöttünk a gyilkos hullámokat, hogy elnyeljen bennünket, de az isteni gondviselés, az erős, sziklaszilárd ősi magyar akarat győzedelmeskedik felettük és meghozza a mi hön óhajtott feltámadásunkat, a nemzeti, keresztény alapon nyugvó Nagy-magyarországot, ahol Szent István kettős keresztje ismét hirdetni fogja az egész világnak a magyar dicsőséget!

Ezután a rendkívüli közgyűlés megválasztotta a különféle bizottságokat. A hivatalos jelöléssel szemben a Keresztény Városi Párt nevében *Tihanyi János* és dr. *Schmidt Miklós* több változtatást terjesztettek elő, amelyeket a képviselőtestület többséggel elfogadott. Az új bizottságok a következők:

Városi pénzügyi, gazdasági és városfejlesztési bizottság: Bánfay József, dr. Beck Alajos, Csupics Lukács, Fridrich Oszkár, dr. Horváth Lajos, Ihrig Dénes, Lang Aladár, Makai Mihály, Matkovics Mátyás, Jánity Antal, Menczinger József, Petrovics Károly, Rubint József, Schmidt Károly, Schmidt Lajos, Schmidt Miklós dr., Stranczinger Sándor, Stollár Ferenc, Tihanyi János, Vida Dezső.

Villamosmű és villamosüzem ellenőrző bizottság: Bánfay József, dr. Beck Alajos, Lehman Lajos, Rubint József, Sárkity Pál, Zeitvogel János.

Városi építési bizottság: Bánfay József, Ihrig Dénes, Petrovics Károly, Stollár Ferenc, Weithoffer György, Zeitvogel János.

Dunai átkelési üzem, vágóhid és jéggyűrűzem ellenőrző bizottság: Bükös Ferenc, Csupics Lukács, Ihrig Dénes, Kvála István, Sz. László János, Matkovics Mátyás.

Városi testnevelési bizottság: dr. Horváth Lajos, dr. Mohácsi Német Kálmán, Schmidt Károly.

Városi gyámpénztári vizsgálathoz kiküldött bizottság: Schmidt Károly, Stranczinger Sándor.

Ovoda felügyelőbizottság: Fridrich Oszkár, P. Kozma Kájusz, Lehman Lajos, Petrovics Károly, Schmidt Károly, Schmidt Lajos, D. Szabó Ferenc, Szűcs Péter, Tihanyi János, Wolf Ödön.

Egészségügyi bizottság: Lang Aladár, Lehman Lajos, Schmidt Károly, Schweissguth Pál, D. Szabó Ferenc.

Fogadalmi templom építését ellenőrző bizottság: Bubreg Illés, Fehérvári István, Fridrich Oszkár, Heger Zoltán, Vitéz dr. Horváth Kázmér, Sz. László János, Matkovics Mátyás, dr. Margitay Lajos, Simonovics Mátyás, Stollár Ferenc.

Mohácsi Tüzoltó Egylet választmányába kiküldött tagok: dr. Horváth Lajos, Menczinger József, Rubint József.

Mohácsi Színpártoló Egylet választmányába kiküldött tagok: Éva László, dr. Horváth Lajos, dr. Schmidt Miklós, Schwarcz Béla dr., Tihanyi János.

A közgyűlés ezzel véget ért.

Harc a falun a magyar szóért.

Lapunk két heti számában megjelent és a magyarországi sváb testvéreink panaszát tárgyaló cikkekre közlés céljából követhető alábbi sorokat kaptuk:

Hála Istennek végre az újságok is kezdik a magyarországi németiség ügyét a nyilvánosság előtt tárgyalni. Az Új Nemzedék egyik múlt heti számában a „leveles ládában“ két cikk jelent meg, melyek szintén a hazai németiség ügyével foglalkoznak. Az egyik a névelemzés ügyét tárgyalja, a második solymári sváb testvéreink tesznek hűségnyilatkozatot. Olvasva ezt a két cikket időszerűnek látjuk, hogy mi, a legjobban érdekelt vidék magyarsága nevében, ezzel az ügygel szintén foglalkozzunk. Becsületesen, őszinteséggel, tárgyilagosan Nem szabad semmit elhallgatnunk. Tiszlázzuk végre ezt a kérdést és hozzuk nyugvópontra Nyilatkozék a németiség. Tudjuk meg mindenkiről, aki ebben, a még mindig csonka hazában él, milyen nemzetiségűnek vallja magát. Tudjuk meg mennyien vagyunk magyarok és mennyien vallják még mindig németeknek magukat. Tudjuk meg tisztán és világosan mit akar a Buda környéki gyűlésen összeverődött Magyarország-szágban élő németiség?

Le kell azonban legelőször is szegezünk, hogy itt a csonka hazában névelemzésről szó sem lehet, mert itt a németiség nem őslakó, hanem néhai volt királyunk Mária Terézia és az utána következő Habsburgok vendégei, akiket az éhínség hozott ide a magyar ígéret földjére. Bár érthetetlen, éppen azért, hogy a hazai németiség, mely a magyar föld legzsirosabb részének korlátlan haszonélvezője, mely itt a magyar Kánaában a magyar földművesek legtöbbszörénél különb és olyan módban él, amiről a horogkereszt árnyékában a fajtestvéreknek fogalmuk sincs, szabad, korlátlan, egyenjogú, nemcsak papíron, hanem, mint mindenki megállapíthatja a valóságban is, országvezető állásoknak százalék számokkal nem korlátozott bírlalója, a társas életemben meg nem különböztetett egyenjogú barát, akkor, mint mondom érthetetlen minden elkülönülésre irányuló mozgalom, mely a hazai németiséget különálló, faj szerint megkülönböztetett népcsoport keretei közé akarja szorítani. Am legyen! Senkinek se legyen kifogása az ellen, ha a magukat németeknek valló honfitársaink németiségüket társadalmi és faji elkülönültséggel, német iskolákkal, német egyetekkel és eléggé nem dicsérhető német öntudattal fenntartják. Minden kisebb ségi jogot adjuk meg nekik, bár ismétlem ők itt Magyarországon nem nemzeti kisebbség, hanem vendégjogon itt élő bevándorló néptömeg, mely a magyarság szerencsétlenségére életlehetőségének keresésében nem északább, vagy délebbre vette útját. Biztosítsuk a kisebbségi jogokat teljes mértékben, de többet sem-

mit *Magyarország a magyaroké.* Itt ősei földjén éppen olyan mértékben úr kell, hogy legyen a magyar, mint a németiség a maga hazájában. Ennek az elvnek a legnagyobb következtetéssel, nemcsak állami, hanem társadalmi uton is érvényt kell szerezniünk.

A magukat nyíltan németeknek valló honfitársak a jövőben a zsidótörvényben megállapított módon, csak a tényleges létszámuknak megfelelő saját képviselőt választathassanak. Ez az igazságos és méltányos megoldása parlamenti képviselőtüknek. Ugyanugy ahogy a csonka hazán kívül élő őslakó magyarság az utódállamok parlamentjeiben képviselve van. És ezzel többet is adunk mint amihez a bevándorlott vendégeknek erkölcsi joguk van. Németország jelenlegi politikai vezetői között a Burgenlandban és Ostmarkban élő tekintélyes számú magyarságot tudomásunk szerint egyellen magyar vezető egyén sem képviseli.

Ha tehát úgy akarják, meg kell különböztetnünk Magyarországon egy német anyanyelvű és magát a németiséghez számító népcsoportot, melynek a saját kulturájához való tiszteletreméltó ragaszkodásán felül, mert erre mindíg volt alkalma, eddig még meg nem állapított, körül nem határolt és be nem vallott céljai vannak. Ezzel a népcsoporttal számolnunk kell! Államot az államban azonban csak gyenge, esendő nép tűr el. Csak ismeretlen, a valóságban nem létező erőktől való félelem enged az ország közepén élő, az egész magyarság 0.25 % át is alig kitevő népcsoportot vezető élharcosok ijesztgetésének. Határozott és férfias legyen a németiség ügyében magatartásunk, kérlelhetetlen és megingathatatlau, mert küönben elveszünk!

Nyilatkozzanak tehát azok, akik magukat németeknek vallják és számláljuk meg őket.

Mohács, 1939 január hó 12-én.

Aláírás.

A sziget jövője.

Előtte a Mohácsi Hirlap január 8-iki száma. Ráesik tekintetem a vezércikk nagybetűs címére: Mohács jövője. Aztán összefolynak a belük egy utópisztikus Kolbe aquarellé, egy a vén Duna tükreben visszatükröző álomváros silhouette képevé: a jövő Mohácsának sokunk által megálmodott panorámájává...

És ahogy eltűnődöm a város fejlődésén, visszatekintve a város alakulás óta elröppent másfél évtizedre, megállapítom, hogy sokat, sokat fejlődött és modernizálódott ez a kis határváros és e lap hasábjain is elég gyakran felbukkanó rövidebb-hosszabb hírek, amelyek egy-egy újabb létesítmény életrehívását jelentik, vagy sürgetik, a fejlődés irányvonalának felfelé ívelését rajzolják a város jövőjének horizontja fölé.

Azonban ez a fejlődés mintha túlságosan egyoldalú volna. Mintha a Duna jobbpartján fokozódó fény mellett, mind éle sebbé válnék az az árnyék, mely a balpartra borul és Mohács közvetlen Hinterlandját, éléskamráját és lakosságának negyedét az elfeledettség homályába akarja burkolni.

Ebben a jótékonynak nem mondható homályban, meggyújtok ime egy pislogó mécsvilágot, hogy gyenge fényével rávilágítsak a szigetnek fejlődésben való visszamaradottságára, fejlődési lehetőségeire és egyelőre halk kívánságaira, melyeknek valóraváltását a város fejlődését munkáló agilis vezetőkől — noblesse oblige! — az egyenlő elbánás alapján várja a sziget népe.

Igaztalan lennék, ha rá nem világítanék kis mécssem világával azokra teljesítményekre, melyek a megindult fejlesztés első kapavágásait jelentik a hálás szigeti humuszban. Posta, telefon, orvos, 5 km. új bekötő út, három új iskola és egy épülő új

tanterem, legújabbán pedig egy kihelyezett lelkipásztor a mérföldkövei, a tiz esztendő előtt megindult fejlődésnek. Hála érte minden kéznek, mely életrehívásukat munkáta!

A legújabb idők szociális és kulturális reformokkal telített levegőjének üdítő szele azonban meglobogtatja kis mécssem lángját és a friss levegőben feléledő láng rávilágít a hiányokra, kérésekre, követelő panaszokra, melyek az oszladozó sötétből kinyúló kezékként nyulnak segélykérőn át a Dunán, a fény felé a mórstíliú város háza felé, — testvéreket keresve.

Itt van mindjárt a pasztoráció, a lelki gondozás problémája.

Mint a Mohácsi Hirlap a közelmúltban szóváltette, — a lelkiélet, a lelkész kiküldése óta hatalmas lelendülésnek indult s az égieket szomjazók nagy tömegei töltik meg esetről esetre a szentmisék alkalmából a soron levő iskola tantermét s boldog, aki legalább a bejáratnál is helyet kaphat, hiszen a maximálisan 200 lelket befogadó teremben, néha, izzadva, levegő után kapkodva, de kitarva a rosszulléti.

A falakról csurog a víz, egy-egy ajutlat kézzől kézre adva jutnak a friss levegőre, a gyermák alig pislognak az oltáron és a pap kényszer gőzfürdőt vesz a mise végéig, hogy aztán kilépve a teremből, az influenza karjaiba vesse magát.

Ez így van minden iskolánál. Igazi missziós terület a sziget, tele adakozó, áldozatkész lélekkel, kik filléreikkel igazi istenházát teremtettek az iskolában.

Ez az áldozatkészség hozta szőnyegre a kápolnaépítés tervét is, mely Belsőríhában a komoly megvalósuláshoz közeleg, ahol a hívek, erejüket meghaladó anyagi felajánlásaikkal segítenek az építés tervét valóra váltani. De remélik, hogy a megvalósításban mellettük fogják találni a városi lakosságot és a hivatalos várost

is, nem is említve a Római Katolikus Egyházközséget, kik hihetőleg nem fogják magára hagyni ezen magasztos cél munkálásában, hogy a Legfőlsége-sebbnek hajlékot emelve, a szigeti pastoriáció elérhesse célját, az Oltárszentséget közelebb hozni a lelkekhez, hogy igazán hozzájuthasson mindenki, aki a meg van terelve, vagy a nagy utra indul.

Az építéshez szükség volna telekre, mely célra igen megfelelő a rihei orvoslakás tőszomszédságában fekvő és a város tulajdonát képező földterület, melyen az építendő kápolnán kívül később a lelkészlakás is elhelyezést találna. E terület átengedése tárgyában egyébként a lakosság a napokban beadvánnyal fordul a városhoz. Hiszem, hogy nem eredménytelenül.

Avagy itt a második, megoldásra váró szigeti kérdés: orvoslakás végleges elhelyezése.

A szigeti orvos ezidőszereint a város által bérelt, dr. Turi József tulajdonát képező orvoslakásban lakik, mely tekintve, hogy orvos lakásnak épült, a célnak tökéletesen megfelel és a transversális bekötő út mellett, a Mohácshoz tartozó lakott terület központjában lévén elhelyezve, a lakosság szempontjából is kifogástalan. Csak éppen az a hibája, hogy nem a városé miért is a bérlet megszüntével esetleg az orvos hajléktalanná válhat, vagy olyan lakásba kényszerülhet, (ha egyáltalán kaphat lakást?) — mely a célnak meg nem felel. Mint biztos tudomásom van, dr. Turi az épületet felajánlotta megvételre a városnak és pedig oly áron, hogy az elfogadhatónak látszik, így kis jóakarattal ez a kérdés is megoldható volna, hisz az orvos visszatartott lakbérével a vételár rövid időn belül amorlázalódna. Haazonkívül a homorudi, sárosi és felső kandai iskolákhoz egy egy olcsón felállítható rendelőszobát állítana a város a kiszálló orvos rendelkezésére, esetleg a homorudit megtoldaná egy kis lakással a Stefánias nővér részére, úgy a sziget egészségügyi szolgálata hosszú időre megoldást nyerne.

Feltétlenül kiépítendő a telefonhálózat Homorudig! Egészségügyi, közigazgatási, köz- és tűzbiztonsági, továbbá pastoriációs szempontok serpenyőbe vetése megfontolandóvá teszik a városra háramló, csekély, (mint beavatottól értesültem, alig 800 P) megterhelés vállalását.

Feltétlenül szorgalmazni kell az iparügyi miniszteriumnál a sziget villamosítását!

Alig pár hete rendelte el nevezett miniszterium Tolna megye még elmaradt összes községeinek elektrifikálását. Körülöttünk mindenütt, a legeldugottabb faluban is élvezik már a villamoság áldásait, csak mi burkolózunk még esténként ázsiai sötétségbe, csak nálunk rontja még az amúgy is egészségtelen, csöpp kis tanyaszobák levegőjét és ifjuságunk tüdejét a petróleumbűz. Pedig, ahogy utánérdeklődtem, a lakosságban meg volna az áldozatkészség a beinstallálásra és a bácskai oldalról nem is volna technikai nehézség az át-

vezetésre nézve, üzletnek pedig szintén nem volna utolsó, tekintve a gazdasági üzemekben felhasználandó tekintélyes mennyiségű ipari áramot Csak kis utánjárás, kis jóakarattal és menni fog!

Mindezekkel a kívánalmakkal szemben szinte hallom az ellenvetést: A szigeti szétszórt település mellett ezeknek a problémáknak a megoldása részben nem lehetséges, részben igen költséges!

Erre is van kész válaszom. Tessék a most folyó tagosítással kapcsolatban a lakosságot a meglévő nagyobb tanyabokrokba való településre szorítani. A városnak a megszűnő számtalan dűlőútból tekintélyes nagyságú földmennyiség fog adódni, melyeket a négy nagyobb tanya bokor körül jelöltesen ki s felparcellázva házhelyekké, bocsássa a lakosság rendelkezésére. Ugyan-ezekből a területekből lehetne temetőket, levente gyakorlótereket, gazdasági kerteket és egyéb közcélú parcellákat kihasítani. Ily módon megszűnne a települések szétszórtsága, illetve 4—5 kisebb távolságra eső epicentrum alakulna ki, melynek adminisztrálása egy kitelepített közigazgatási kirendeltség által (egy aljegyző, egy irnok, egyelőre elég lenne) nem okozna nehézséget.

Mindezeket túl, az elkezdett transzverzális makadám utat folytatni kell tovább a nagyobb birtoktestek (Gatti pusztá, Püs pökpusztá, Debrina) érintésével Dávodig, vagy a még célirányosabb Hercegszántóig, ami által csonka Bácska gazdasági ütőterébe kapcsolhatnánk pangó mohácsi piacunk vérkeringését.

Ehhez azonban hozzá kell fűződni, azaz meg kell előznie, a mohácsi Duna átkelés immár tengeri kígyóvá fajult „modernizálásának”! Ha az a sok átok és káromkodás, ami a fagyos, esős, lélekdideregő, nyavalya vásáros Dunaparton kompra, át kelésrevárón elhangzik, csak kis hányadában is megfoganna, a városháza helyén ma már feneketlen mély tengerszem volna, egyszerre megoldva a város víz ellátásának kérdését!

Valami kellemetlen, infernális szagra ocsudom fel írógépem mellett. Ja! Igen! A petróleumlámpám szaga! A reális valóság! Még egyszer végigfutom a lelkeimből, a szigeti nép lelkéből fakadt, korántsem utopisztikus gondolatokat és magam elé képzelve a megvalósulásuk nyomán boldoggá, emberibbé tett szigeti életet, nyugovóra térek, folytatni az álmot.

„Almodtam szépet, gyönyörűt!”

Deeleva Géza.

— A Mohács és Vidéke Ipartestület közgyűlése. A Mohács és Vidéke Ipartestület folyó évi január hó 29-én, vasárnap délután 2 órakor az Ipartestület székházában tartja rendes évi közgyűlést. Amennyiben a fenti napon a testület tagjai határozatképes számban nem jelennek meg, a közgyűlés február hó 5-én vasárnap délután 2 órakor lesz megtartva, tekintet nélkül a megjelentek számára.

A XIX—XX. század művészete

címmel tartott érdekes előadást a csütörtöki liceális esten *Martinszky János* polgári iskolai tanár. A civilizáció rohamos fejlődése ahogy átalakította az emberiséget, éppúgy a festészetben is megteremtette a forradalmat s ennek első terméke az a szellem volt, melynek alapelvét így foglalhatjuk egy mondatba: „Ne azt vessük ami van, hanem ami látszik”. Impresszionizmusnak nevezzük ezen irányt. Az impresszionizmus azonban megelőzte a lelki aktivitást, a fantáziát s gyorsan jelentkezett az ellenhatás. Három hírneves francia festő: Gauguin, Cezanne és Van Gógh nevéhez fűződik a festészet reformkora.

Gauguin alapítéle az akarat. Képei nyersekek, merevek, teljesen leegyszerűsített formák, nélkülözik a fantáziát, szépséget, a valóságra törnek. Afrikai benszűlöttékről alkotott képei kétségtelenül értékek, de az európai szemnek merevek s nem is ért el különösebb sikereket. Cezanne alapelve a gondolkodás. Képei már sokkal élénkebbek, a művész egyénisége is formát kap, míg a színhatás mestere Van Gógh, akinek alapelve az érzés. Csapongó fantázia. Mestere a színeknek, különösen a kék, piros és sárga uralkodnak képein. E három mester három különböző elméletéből és festészeti módjából született meg az „izmusok” kora. A futurizmus, dadaizmus, expresszionizmus, kubizmus stb. Zavaros formák, értelmetlenségek s értékeket inkább csak az olasz festőknél s néhány francia festőnél találunk.

Hazánkban három festő képviseli legfőképpen a modern irányzatokat. Szinnyi Merse Pál, Bernát Aurél és Szőnyi István, — ujabban pedig Egry József.

Bernát Aurél a természetet a szoba ablakán keresztül nézi, míg Szőnyi István megkeresi a természeti szépségeket. Mindkettőt fetülmuja azonban Egry József, a balatoni remete Balatoni képein valami egészen különös fény, pompa és nagyszerűség vonul át.

Az előadás befejezésével felhívta a hallgatóság figyelmét hazai művészeink szomorú anyagi helyzetére s azok pártfogását kérte. A kitűnő előadást a közönség nagy tetszéssel fogadta.

Sz. dr.

Farsangi naptár.

Január 29: Dolgozó Leányok teadélutánja, Kat. Legényegyleti Február 1 Sportbál.

„ 4. Altiszti bál, Iparoskör.

„ 5 Frontharcos teadélután.

„ 11 Stefánia jelmezes teaestje.

Február 18 Iparosbál.

Figyelem! Közeleg a sportbál!

A gondatlan farsang, csillogó színes szárnyú lepkéi, hangos vidámsággal röpködik keresztül-kasul. Karnevál herceg heje hujás országát, hogy a farsang babonás trombitáival, felriasszák, a fiatal kedveket és megbizsergesék a táncos ifjuság vérére.

Röptükben, sorra járják a társadalmi egyesületeket, hogy velük is lángot gyujtsanak az örök ifju: Karnevál tiszteletére.

Igy pihentek meg a farsang tarka szárnyu kedves forradalmárjai a Mohácsi Torna Egyletnek az 50 éves jubileum ünnepeitől még virágos tornácán is, hogy színük és hangjuk varázsával, széles medrű táborba hívják a sport barátait.

Az „ép testben, ép lélek” fogalma és a fogalom széleskörű megértése évről-évre, ujjabb és ujjabb ambícióval töltik el a Mohácsi Torna Egylet vezetőségét és tagjait és ez az ambíció örvendetesen hat ki, nemcsak a sportteljesítmények fokozására, de a hagyományos sportbálok sikerére és nivójának tökéletesedésére is.

A nagytáborban, hosszú készülődés és szorgos tanácskozás folyik, egyetlen cél érdekében: február hó 1-én, a sportbarátoknak vidám találkozót adni és azt a gondatlan örömeök sokaságával és bájával, emlékeztetéssé tenni.

A sportbálok multja, biztató garanciája a hatalmas erkölcsi és anyagi sikernek a készülődés lambikjaiban süstörgő elgondolások kiszivárgásai pedig sokat sejtetők.

A fiatalságnak még sok sok álma van, amelyek mind-mind ébredésüket várják, tehát figyelem! Karnevál herceg rádiója vidám híreket hallat: február hó 1-én sportbál!

HIRDESSEN a Mohácsi Hirlapban.